

החלטה לפי סעיף 7(ב) לחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014

בדבר מתן פטור מתחולת הוראות סעיף 7(א)(3)(א) בעניין סימון מחיר מומלץ

לצרכן על מוצרי יפאורה-תבורי בע"מ ועין גדי בע"מ

א. פתח דבר

בפניי בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014 (להלן חוק המזון) למתן פטור מתחולת הוראות סעיף 7(א)(3)(א) לחוק המזון, בנוגע לסימון מחיר מומלץ לצרכן של 14.90 ש"ח על המוצרים מארז של שישה בקבוקי מים מינרליים מתוצרת חברת עין גדי מים מינרליים בע"מ (להלן עין גדי), בנפח של 2 ליטר (להלן מארז מים מינרליים) המסופקים על ידי יפאורה-תבורי בע"מ (להלן יפאורה).

יפאורה נוהגת לסמן מחיר מומלץ לצרכן על מארזי מים מינרליים של עין גדי החל משנת 2002 ומאז נחקק חוק המזון קיבלה שלוש פעמים פטור לפי סעיף 7(ב) לחוק המזון. בעבר, ביקשה החברה גם פטור על סימון מחירים של מוצרים נוספים של יפאורה (מארז ארבעה בקבוקי סודה של Schweppes בנפח 1.5 ליטר כל אחד, וכן מארז של שישה בקבוקי מים בנפח של 0.5 ליטר כל אחד). הבקשה מושא פטור זה עוסקת, כאמור, רק במארזי מים מינרליים של עין גדי.

לאחר שבחנתי את הבקשה, הגעתי לכלל מסקנה כי סימון מחיר מומלץ לצרכן כמתואר ראוי לפטור לפי סעיף 7(ב) לחוק המזון, מהטעמים שיפורטו להלן.

ב. הרקע לבקשת הפטור והצדדים לה

יפאורה היא ספק מזון גדול, כהגדרתו בחוק המזון. יפאורה היא חברה פרטית המוחזקת בשרשרת בידי החברה הציבורית קרור אחזקות בע"מ (קרור) (69.55%) והחברה הציבורית כרמל קורפ בע"מ (כרמל) (30.45%). יפאורה עוסקת בייצור, שיווק והפצת מגוון רחב של משקאות קלים. יפאורה משווקת ומפיצה מים מינרליים תחת המותג "עין גדי", המיוצרים על ידי חברת עין גדי, המוחזקת בבעלות משותפת של יפאורה וקיבוץ עין גדי. קבוצת יפאורה אף מוכרת ומפיצה מוצרי מזון קפוא.

ביום 15 בינואר 2015 נכנסו לתוקף הוראות סימן א' בפרק ב' לחוק המזון, ביניהן סעיף 7(א)(3)(א) האוסר על ספק גדול להתערב בכל דרך, לרבות בדרך של המלצת מחיר, במחיר לצרכן שגובה

הקמעונאי בעבור מצרך שהספק מספק. בעקבות זאת ובסמוך לכניסתו לתוקף של הוראות החוק פנתה יפאורה בבקשת פטור דומה לזו שבפני, שכללה, בנוסף לסימון מארזי מים מינרליים, גם סימון מארזי סודה. ביום 15 ביוני 2015, ניתנה החלטת פטור בעניין לפי סעיף 7(ב) לחוק המזון.¹ לקראת סוף התקופה הגישה יפאורה בבקשת פטור נוספת וביום 11 במרץ 2018 ניתנה החלטת פטור נוספת, שנגעה גם למארזי בקבוקים חצי ליטר של מים מינרליים.² ביום 6 ביוני 2024 ניתן פטור נוסף להמשך סימון המחיר. כעת עומדת בפני בקשת פטור נוספת, בעקבות בקשתה של יפאורה לשנות את המחיר המסומן על שישית המים של עין גדי מ-13.80 ש"ל ל-14.90 ש"ל.

ג. השפעה על התחרות

פרק ב' לחוק המזון עוסק בהסדרת פעילותם של ספקים וקמעונאים וקובע שורה של איסורים על התנהגויות והסדרים שונים, אשר עלולים לחזק את מעמדם של ספקים או קמעונאים גדולים או להפחית את התחרות בין ספקים או בין קמעונאים. בין היתר, קובע סעיף 7(א)(3) לחוק המזון איסור על הכתבה, המלצה או התערבות אחרת של ספק גדול במחיר לצרכן שגובה הקמעונאי בעבור מצרך שהספק מספק לו.

המלצת מחיר, בניגוד להכתבת מחיר מזערית או קבועה, זוכה על פני הדברים להתייחסות מקלה בדיני התחרות. זאת, מקום בו מדובר בהמלצה טהורה, היינו, המלצה שאינה תולדה של הסכמה בין הצדדים, וכזו שהקמעונאים או המפיצים חופשיים לסטות ממנה, ואין ציפייה שימנעו מלעשות כן.³ המלצה מסוג זה עשויה להיטיב עם הצרכן והיא אינה מונעת הורדת מחירים.

החשש התחרותי הנוגע להמלצת מחיר הוא כי המחיר המומלץ ישמש נקודת ייחוס לקביעת מחיר לצרכן וכי קמעונאים יעדיפו שלא לגבות מחיר נמוך יותר. חשש נוסף הוא כי המלצת המחיר תשמש גורם המסייע ליצירת תיאום בין ספקים. בענייננו, נובעים חששות אלו בין היתר נובח מעמדה של יפאורה בענפים הרלוונטיים והיותה ספק מזון גדול בהגדרתו בחוק המזון.

¹ החלטה לפי סעיף 7(ב) לחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014 בדבר מתן פטור מתחולת הוראות סעיף 7(א)(3) לחוק המזון בעניין סימון מחיר מומלץ לצרכן על מוצרי יפאורה-תבורי בע"מ ועין גדי בע"מ (11.3.2018) רשות תחרות 501479.

² החלטה לפי סעיף 7(ב) לחוק קידום התחרות החלטה לפי סעיף 7(ב) לחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014 בעניין סימון מחיר מומלץ לצרכן על מצרכים המסופקים על ידי יפאורה בענף המזון, התשע"ד-2014 בעניין סימון מחיר מומלץ לצרכן על מצרכים המסופקים על ידי יפאורה-תבורי בע"מ (15.6.2015) תחרות 500806.

³ גילוי דעת 1/23 של הממונה על התחרות "בעניין הסדרי הכתבת מחיר אנכית (RPM)" (8.2.23) תחרות, בעמ' 13.

יחד עם זאת, בדיקת הרשות, העלתה כי קיימת שונות רבה בין מחירי המארזים בין הקמעונאים. נמצא כי מארזי המים המינרליים נמכרים על ידי קמעונאים במחירים שונים מאלו הרשומים כמחיר מומלץ על גבי האריזה, ובמקרים לא מעטים אף במחיר נמוך יותר. על כן, נראה שהחשש מפני הימנעות מסטייה מן המחיר המוטבע אינו מתקיים בפועל. בהינתן השונות במחיר לצרכן בפועל, המחיר המומלץ גם אינו מעלה חשש של ממש לסיוע לספקים מתחרים לתאם מחירי המכירה אצל הקמעונאים.

ד. סוף דבר

לאור האמור, שוכנעתי כי בנסיבות העניין, ובשים לב למאפייני השוק הייחודיים, המלצת המחיר על גבי מארזי מים מינרליים של עין גדי איננה יוצרת חשש לפגיעה בתחרות. על כן, אני רואה לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי לפי סעיף 7(ב) לחוק המזון, ולהעניק את הפטור לסימון מחיר מומלץ לצרכן על גבי מארזי מים מינרליים למשך שבע שנים נוספות, עד ליום 4.6.2031.

מיכל בהן

חמנוח על התחרות

ירושלים, 26 דצמבר 2024

כ"ה כסלו תשפ"ד